

CRIZA MIGRAȚIEI ȘI SINGURĂTATEA

Drd. Răzvan-Ionuț NEAGU

Școala Doctorală de Teologie și Studii Religioase

razvan.neagu@drd.unibuc.ro

ABSTRACT: Migration Crisis and Loneliness.

In this paper, the author aims to discuss one of the most important issues in today's society, namely migration. Migration is a phenomenon that affects every country, and globalisation only accentuates this situation. The complexity of the issues involved makes it necessary to approach it from several research angles, each of which proposes appropriate solutions for managing the phenomenon. For the stranger, belonging is a reality that cannot be ignored, and the feeling of alienation is one that must be taken into account when considering the phenomenon of migration.

Keywords: *foreigner, migrant, lonelines, belonging, conecting.*

Introducere

Una dintre temele majore a societății de azi este migrația, care de multe ori este descrisă în unele locuri ca fiind o criză a migrației. În această criză, una dintre problemele cu care se pare că se confruntă migrații este înstrăinarea față de locul de origine și toate trăirile pe care le experimentează atunci când se află într-o țară și într-o cultură străină. Pe parcursul acestui articol se va încerca o explorare a situațiilor cu care se confruntă cei care la un moment dat se află în situația de a părăsi țara natală. Această experiență este una în care străinul simte cum rădăcinile pe care și le-a format până atunci în țara și cultura proprie îi sunt smulse, ocazie cu care el se confruntă și sentimentul de înstrăinare cauzat de noul mediu în care el se adaptează.

Un alt subiect introdus în discuție va fi modul în care tehnologia folosită în comunicare, ca mijloc de păstrare a legăturii cu familia și cultura proprie, poate fi un factor care să contribuie și mai mult la înstrăinarea pe care imigrantul să o resimtă la un moment dat.

Pentru a nu genera confuzie în mintea celui care citește acest articol, sunt necesare câteva clarificări din punct de vedere al terminologiei. Termenul de migrație a fost folosit pentru a descrie în general orice mișcare a unei persoane sau a unei populații dintr-un loc în altul, indiferent că aceasta este în afara sau în interiorul granițelor țării natale și indiferent de direcția în care se desfășoară această mișcare. Când s-a dorit o clarificare a direcției de mișcare, s-au folosit termeni specifici pentru a se înțelege cât mai bine acest lucru.

Migrația un fenomen global

Nu mai este de mult o noutate că migrația a devenit un fenomen global cu consecințe majore atât asupra țărilor în care ajung cât și asupra țărilor din care pleacă migranții. De asemenea canalele de știri prezintă situații în care au loc adevărate tragedii cu imigranți care încearcă să traverseze ilegal Marea Mediterană în speranța că odată ajunși la destinație situația vieții lor va cunoaște o altă traiectorie.

De la an la an numărul celor care sunt forțați să-și părăsească domiciliul crește astfel că la sfârșitul anului 2022 cei care au fost nevoiți să se mute într-un alt loc din țara natală sau în altă țară au depășit valoarea de 112 milioane.¹ Pe lângă aceștia sunt mulți alții care pleacă legal din propria țară sperând să ajungă într-un loc unde să poată câștiga suficient de mult încât să-și întrețină familia rămasă acasă, sau, după o perioadă, să reușească să-și reîntregească familia în țara în care s-au stabilit.

Indiferent dacă subiectul prezintă sau nu interes pentru diferite categorii oameni, influența acestui fenomen este evidentă în orice țară și, la o scară mai mică sau mai mare, este prezent în orice țară și aceasta pentru că „mișcarea oamenilor dincolo de granițele fizice, politice sau culturale au modelat lumea așa cum o știm”² și acest lucru este atât de evident încât nu trebuie decât o mică incursiune în afara propriului spațiu de confort și acolo pot fi observați, și uneori chiar cu uimire, diverși imigranți care lucrează în construcții sau la firme de curierat, magazine și chiar restaurante, care te îmbie care mai de care cu aromele specifice, deținute de cetățeni de alte na-

1 “Global Report 2022,” Global Focus, accessed July 19, 2023, <https://reporting.unhcr.org/global-report-2022>.

2 Tabea Linhard and Timothy H. Parsons, eds., *Mapping Migration, Identity, and Space*, 1st edition (New York, NY, Springer Science+Business Media, 2018), p.10.

ționalități decât cea română. Tocmai datorită amplitudinii acestui subiect este bine ca și în spațiul românesc să se acorde atenție fenomenului și aceasta cu atât mai mult cu cât se pare că România se transformă dintr-o țară aproape eminentamente a emigrației într-una în care își găsesc locul tot mai mulți cetățeni străini. De asemenea nu trebuie ignorat nici faptul că Austria s-a opus aderării României la spațiul de liberă circulație din Europa tocmai din cauza sentimentului că fenomenul migrației este scăpat de sub control la nivelul Uniunii Europene.

Migrația o experiență a dezrădăcinării

Aruncând o privire asupra fenomenului migrației este foarte posibil ca fără o analiză atentă să se ajungă la unele concluzii superficiale și chiar dictate de unele stereotipuri de gândire generate de diferite temeri personale sau discursuri publice care adresează acest subiect. Românii pot uita foarte repede modul în care s-au simțit atunci când au pășit într-o țară străină³ și să fie conduși de același fel de gândire discriminatoriu și de sentimentul că străinii care vin în România o să le ocupe locurile lor de muncă, iar ei vor fi în imposibilitatea de a-și asigura traiul zilnic. În introducerea pe care o face la cartea sa, *Guest and Aliens*, Saskia Sassen are face următoarea descriere a situației în care se află un imigrant: „astăzi, imigranții sunt văzuți ca o amenințare externă, care bate la uși, care distruge ușile, sau care se strecoară printre uși în societățile mai bogate decât acelea de unde vin imigranții.”⁴ Acest mod de gândire pare a sugera acea capacitate a imigranților de a pătrunde în țările mai bogate și de a forța primirea lor chiar dacă nu sunt priviți prea bine de cetățenii din țările primitoare.

Probabil că cea mai potrivită alegere ar fi o analiză a situației și din perspectiva celor care imigrează în România pentru a putea înțelege care sunt motivațiile din spatele alegerilor lor și care este situația în care ei se află. De asemenea este extrem de folositor să se înțeleagă că în marea majoritate a cazurilor, cei care migrează o fac pentru că simt că țara în care trăiesc nu le oferă resursele necesare pentru construirea unei vieți conforta-

3 Este de notorietate sentimentul de frustrare pe care îl simțeau românii atunci când ajungeau în țările vestice și toți erau considerați hoți și cerșetori din cauza unor acțiuni toale nepotrivite ale unora dintre conaționali ajunși înaintea lor în țările respective.

4 Saskia Sassen, *Guests and Aliens*, New York, New Press, Distributed by W.W. Norton, 1999), p.1.

bile, sau chiar pentru că își simt viața amenințată. Uneori, decizia de a pleca din locurile natale este una cât se poate de grea și traumatizantă, deoarece fiecare persoană se simte confortabil într-un loc cunoscut cu persoane cunoscute. Iată ce declară un tânăr plecat de acasă pentru studii:

Numele meu este May. Sunt un student internațional la universitate. Visul meu este să devin de foarte mare succes și să îmi fac familia și țara mândre. Este o mare onoare să pot veni la studii în această țară, dar studiind într-o limbă străină este foarte greu. De asemenea, este dificil să fiu separat de familie. În țara mea, într-o casă trăiesc de obicei trei generații. Aici la universitate, locuiesc singur. Petrec foarte mult timp studiind, și de cele mai multe ori sunt singur. Mi-aș dori să cunosc câțiva din această țară, dar fiecare pare a fi ocupat și într-o grabă foarte mare. Îi pasă cuiva? Cine va fi familia mea cât timp sunt aici?⁵

Este interesant că atât timp cât nu sunt auzite astfel de istorisiri, nu există o conștiință a trăirilor pe care le au cei care sunt veniți dintr-o țară străină. Este foarte posibil ca dedicarea pentru studiu să fie o barieră în calea cunoașterii și o aparență a unei situații foarte bune. Însă, ceea ce declară acest student, arată că situația este foarte diferită decât ceea ce pare a fi în aparență, iar nevoia de a socializa și de a-și reaseza rădăcinile este foarte mare. Astfel de situații sunt mult mai multe decât ar putea bănuși cineva, dar lipsa de cunoaștere și ignoranța împiedică alte persoane să cunoască ceea ce se întâmplă în viața celor care își părăsesc țara natală.

Privind la ceea ce întâmplă în diferite țări, aproape că natural se ridică o întrebare. Cum pot locuitorii unei țări formate prin mișcări masive de populație să ajungă să considere că străinii nu sunt bineveniți în țara lor? Dacă nu ar fi tragic, răspunsul ar putea fi chiar de domeniul comicului. Istoria este făcută pentru a învăța din ea, pentru a radiografia prezentul în lumina viitorului de dorit pentru fiecare națiune și pentru a putea construi societăți care să ofere șanse egale oricui, evident cu respectarea unor reglementări clare.

Migrația o experiență a singurătății

În cartea sa *Secolul singurătății: o pledoarie pentru relații interumane*, autoarea Noreena Hertz descrie relațiile dintre oameni afirmând că „secolul sin-

5 Jervis David Payne, *Strangers next Door: Immigration, Migration, and Mission*, Downers Grove, Ill, IVP Books, 2012, p.26.

gurătății nu a început în primul sfert al anului 2020. Dinainte să fim loviți de pandemia COVID-19, mulți dintre noi ne simțeam *deja* de ceva timp singuri, izolați și dezbinați”⁶. Prin aceasta ea își propune să descrie cadrul în care au loc aceste relații și modul de raportare a actanților sociali la contextul în care trăiesc. Aceasta afirmație oferă o anumită lumină cu privire la cadrul general în care se desfășoară relațiile dintre toți cei care compun o societate și care de cele mai multe ori sunt cetățenii acelei țări, tocmai de aceea sentimentul de înstrăinare și de singurătate a unei persoane care imigrează poate fi mult mai intens și intensificat chiar de situația în care se află. Acest lucru poate fi observat și în descrierea pe care aceeași autoare o face persoanelor care au apelat la serviciile unei platforme on-line care oferă servicii de însoțire. Astfel, în această descriere apare și „informaticianul din Delhi care se mutase în Manhattan cu serviciul, nu cunoștea pe nimeni în oraș și voia să ia cina cu cineva”⁷. Aceasta arată că cei care pleacă la lucru într-o țară și o cultură străină se confruntă din plin cu acest sentiment de singurătate și, uneori, chiar din cauza programului și a dorinței de a lucra cât mai multe ore pentru a primi cât mai mulți bani, nu reușesc să se integreze în societate, astfel că apare nevoia de a socializa cu cineva pentru a încerca să îndepărteze sentimentul de singurătate. Autoarea subliniază nevoia de a avea legături cu alte persoane și de a scăpa cât mai repede de sentimentul de singurătate⁸ ceea ce subliniază și mai mult afinitatea dintre oameni și dorința de a fi împreună. Evident că urmând curentul actual de argumentare, Noreena Hertz asociază această stare cu o adaptare specifică evoluționismului, dar autorul acestui articol consideră, bazat pe textul sacru al Bibliei, că nevoia de asociere este un dat prin creație, dar obiectivele articolului nu ne oferă spațiul necesar pentru a extinde această dezbatere de idei.

Una dintre cauzele care accentuează excluziunea străinilor și implicit sentimentul de singurătate al acestora poate fi și „rapida răspândire a dezinformării și antagonismului pe rețelele sociale”⁹, lucru care poate fi văzut la adevărată sa dimensiune în tot ceea ce s-a întâmplat cu ocazia brexitului, când partidele și organizațiile pro-brexit au folosit din plin aceste rețele de socializare, accentuând pericolul reprezentat de imigrație și toate implicațiile sale.

6 Noreena Hertz, *Secolul singurătății: o pledoarie pentru relațiile interumane*, trans. Simona Maria Onciu, București, Humanitas, 2021, p. 8.

7 *Ibidem*, p. 10.

8 *Ibidem*, p. 34.

9 *Ibidem*, p. 53.

Străini, dar nu singuri

Fiecare persoană care ajunge într-un loc străin are în spatele ei o istorie care de multe ori este necunoscută, dar o istorie care nu poate fi ignorată pentru că ea poartă mugurii viitoarelor atitudini și comportamente pe care imigranții le adoptă și le înfăptuiesc în țările unde ajung, și aceasta fără a se mai gândi care vor fi repercursiunile în urma acțiunilor întreprinse.

Din perspectiva autorului acestui articol primul motiv al faptului că străinii nu sunt singuri se datorează faptului că „astfel de mișcări globale ale oamenilor de-a lungul istoriei, chiar dacă forțată sau voluntară, se întâmplă sub privirea unui Domn Suveran”¹⁰ ceea ce vrea să sugereze că Dumnezeu este interesat de ceea ce se întâmplă cu cei care se află într-o astfel de situație la un moment dat. În aceeași linie de idei, în cartea *Transforming Mission*, David J. Bosch prezintă atitudinea lui Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, în totală opoziție cu cea a liderilor spirituali din Israel din momentul întrupării Sale, care nu aveau deschidere pentru cei care trăiau la marginea societății, societate care le producea foarte multă suferință prin represiune, discriminare, violență și exploatare.¹¹ Tocmai acest exemplu poate să fie folosit de cei care spun că sunt creștini pentru a iniția legături cu cei marginalizați, printre care se pot afla și imigranții, pentru a îi ajuta să depășească sentimentul de singurătate și să simtă că aparțin, într-un fel, de locul în care s-au stabilit și își pot întinde rădăcinile pentru a începe o viață nouă.

Un alt motiv este reprezentat de experiența prin care românii au trecut atunci când au mers într-o altă țară și au văzut cât este de important să fi primit cu ospitalitate. Aici ar putea fi adăugate experiențele multor semeni care nu au beneficiat de un astfel de tratament, dar tocmai aceasta constituie un argument puternic de a-l face pe cel străin din România să se simtă binevenit și aceasta cu atât mai mult cu cât regula de aur din creștinism este „tot ce voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le și voi la fel” (Evanghelia după Matei 7:12). Potrivit cu această învățătură a Mântuitorului atitudinea și abordarea celorlalți nu au la bază comportamentul lor, ci modul în care ei ar dori să fie tratați de ceilalți.

10 Jervis David Payne, *Strangers next door: immigration, migration, and mission*, Downers Grove, Ill, IVP Books, 2012, p. 18.

11 David Jacobus Bosch, *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission*, Twentieth anniversary ed., American Society of Missiology series no. 16, Maryknoll, N.Y., Orbis Books, 2011, p. 27.

În altă ordine de idei, dezvoltarea tehnologică și posibilitatea de a comunica cu cei de acasă au evoluat foarte mult, astfel că există posibilitatea de interacționa prin intermediul rețelelor de social media, oricare ar fi țara de origine. Conexiunea prin intermediul internetului face posibil ca, în același timp, cei care vorbesc unul cu altul să se și vadă, ceea ce pare a ajuta la o ameliorare a sentimentului de singurătate, dar toate situațiile dificile prin care trec și la care este necesar să se adapteze, generează și intensifică diferitele trăiri ale celor care sunt într-o țară străină. Investigând interacțiunea cu telefoanele inteligente, Noreena Hertz face următoarea afirmație: „și mai îngrijorătoare este măsura în care aceste dispozitive ne înstrăinează de oamenii pe care îi cunoaștem deja, inclusiv de cei pe care îi iubim și la care ținem.”¹² Această direcție de investigare oferă o perspectivă interesantă cu privire la efectele pe care smartphone-ul îl are asupra utilizatorilor săi. Abordarea ei nu este una critică cu privire la avansul tehnologic, atitudine pe care ea a observat-o și cu privire la alte descoperiri din istoria omenirii, ci de a conștientiza nevoia de a folosi în mod adecvat acest instrument astfel încât el să ajute la conectarea celor care sunt departe sau aproape și să nu fie un intensificator al sentimentului de înstrăinare. Acest punct din articol își propune să aducă în discuție această realitate și de a genera pe viitor subiecte de cercetare sau de discuție între actanții societății române.

Concluzii

Articolul de față nu a avut menirea de a trata exhaustiv ceea ce se întâmplă în viața migranților, ci a vrut să semnalizeze câteva aspecte importante din viața acestora și să încerce să îl facă pe cititor să gândească și din perspectiva celuilalt, în special din perspectiva imigrantului din România.

Migrația este un fenomen care nu mai poate fi ignorat de nimeni și fațetele sub care acest subiect este adus în discuție trebuie să fie multiple, iar cei care se pot implica în această dezbatere pot aparține de diferite grupuri sociale. Din aceste grupuri nu pot lipsi bisericile care prin menirea lor existențială pot avea un rol important în cadrul acestui fenomen.

România este una dintre țările care au resimțit din plin efectele fenomenului migrației prin emigrarea multor concetățeni, dar la momentul acesta în societatea de azi este din ce în ce mai evident fenomenul imigrației-

12 Hertz, *Secolul singurătății*, p. 115.

ei, chiar dacă pentru mulți imigranți din România și din țările estice, aceasta nu este altceva decât o modalitate de a-și deschide poarta către alte țări din Vestul Europei unde ei consideră că au oportunități mai multe.

Experiența dezrădăcinării este una care trebuie să fie luată în considerare în cadrul studierii acestui fenomen dacă se dorește înțelegerea corectă a situației în care se află cineva atunci când ajunge într-o țară străină. Țările care primesc imigranți ar fi de dorit să ia în considerare modalități prin care să-i ajute pe cei care ajung pe teritoriul lor să înceapă să construiască acel sentiment al apartenenței astfel încât consecințele dezrădăcinării, resimțite de cei care se află în astfel de situații, să fie cât mai mici și de durată cât mai scurtă. A presupune că oferirea unor oportunități de câștig financiar mult mai mari decât în propria țară și a unui cadru legislativ corect pentru a beneficia de acele oportunități este tot ceea ce contează, înseamnă o abordare superficială a ființei umane și o atitudine de ignoranță cu privire la diferențele culturale, cu toate fațetele lor.

Singurătatea este un sentiment care afectează din ce în ce mai mult oamenii din societatea de azi, iar modul în care ea își pune amprenta asupra străinilor nu trebuie trecut cu vederea. Este necesar ca să existe un grad de înțelegere din ambele direcții și dorință de adaptare din partea tuturor celor care interacționează în cadrul relațiilor interumane. Da, tehnologia ajută într-o măsură la depășirea sentimentului de singurătate, dar ea poate fi și un factor agravant și o modalitate prin care prăpastia față de cei dragi să se adâncească.

Pentru gestionarea situației străinilor, bisericile pot avea o implicare substanțial mai mare și în România. Criza ucraineană a arătat cât este de important ca toți factorii sociali să fie parte a gestionării unor astfel de situații și cât este de important ca părțile implicate să se educe în această direcție și să fie conștiente de diferențele de abordare care pot apărea în astfel de situații. Nimeni nu poate ști care va fi reacția celui care primește ajutor și nimeni nu ar trebui să presupună că celălalt trebuie să răspundă în mod necesar cu mulțumire. Ajutorul oferit se bazează pe valorile pe care fiecare și-a construit viața și nu ar trebui să fie acordat doar dacă este însoțit de mulțumire celui care este ajutat, indiferent cât de natural ar părea acest lucru.

În concluzie, migrația trebuie să fie analizată din cât mai multe fațete, iar soluțiile oferite să aibă la bază complexitatea lucrurilor pe care ea le implică la nivel de trăire umană și gestionarea cât mai completă a nevoilor

resimțite de cei care la un moment dat cred că este necesar să facă acest pas al emigrării pentru un viitor mai bun.

Bibliografie:

- BOSCH, David Jacobus, *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission*, Twentieth anniversary ed. American Society of Missiology Series, no. 16, Maryknoll, N.Y., Orbis Books, 2011.
- Global Focus. "Global Report 2022." Accessed July 19, 2023. <https://reporting.unhcr.org/global-report-2022>.
- HERTZ, Noreena, *Secolul singurătății: o pledoarie pentru relațiile interumane*, Translated by Simona Maria Onciu, București, Humanitas, 2021.
- LINHARD, Tabea, and Timothy H. Parsons (eds.), *Mapping Migration, Identity, and Space*, 1st edition, New York, NY, Springer Science+Business Media, 2018.
- PAYNE, Jervis David, *Strangers next Door: Immigration, Migration, and Mission*. Downers Grove, Ill, IVP Books, 2012.
- SASSEN, Saskia, *Guests and Aliens*, New York, New Press, Distributed by W.W. Norton, 1999.